

Förhandlingar mellan kommunerna och välståndsområdena

Rekommendationer med exempel för förhandlingar, utifrån lagstiftningen och resultaten av projektet kontaktytor

Materialets innehåll

- Inledning
- Förhandlingar som en del av det fortlöpande samarbetet
- Förhandlingar enligt lagstiftningen
- Mallar för att ordna förhandlingarna
- Förhandlingarnas innehåll och faktabas

- BILAGA: Mall för ärendelista

Inledning

- Planeringen av strukturer och verksamhetsmodeller för samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena är en viktig del av *projektet för förändringsstöd i kontaktytorna mellan kommuner och välfärdsområden*. Projektet administreras och genomförs av Kommunförbundet.
- I publikationen behandlas kommunernas och välfärdsområdenas lagstadgade förhandlingar, som ingår i det fortlöpande samarbetet mellan kommuner och välfärdsområden samt i ledningen av detta samarbete. Särlösningen för Nyland och Helsingfors samt HUS har inte beaktats separat i materialet.
- Syftet med utarbetandet av publikationen är **att preciserat med exempel sammanställa viktiga frågor som ska beaktas vid de lagstadgade förhandlingarna samt att ge kommunerna och välfärdsområdena rekommendationer, alternativ och idéer för det praktiska genomförandet av förhandlingarna**
- Materialet kan användas som stöd vid planeringen av förhandlingsförfaranden, men till exempel sådan praxis som redan finns i områdena och som visat sig vara bra behöver inte ändras
- Sakkunniga från kommuner och välfärdsområden har deltagit i arbetet med att sammanställa materialet om förhandlingsförfaranden

Utgångspunkter för samarbetet

- Kontaktytorna mellan kommuner och välfärdsområden utgörs av verksamheter och uppgiftshelheter som omfattas av kommunens eller välfärdsområdets organiseringsansvar och som kan tillgodoses invånarorienterat endast genom samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet
- Lagstiftningen bestämmer uppgifterna och styr samarbetet. Lagstiftningen lämnar dock rum för överenskommelser om samarbetets metoder och strukturer med hänsyn till respektive områdes behov och särdrag.
- För att samarbetet ska lyckas krävs det bland annat gemensamma visioner och mål, gemensamt överenskomna förfaranden och en fungerande informationsgång. En gemensam faktabas och utnyttjandet av den spelar en viktig roll för ett framgångsrikt samarbete.
- I lagstiftningen föreskrivs att det i samarbetet ska ingå **förhandlingar om samarbetet mellan välfärdsområdet och kommunerna minst en gång per fullmäktigeperiod** samt **förhandlingar om främjande av välfärd och hälsa minst en gång per år**
- Prioriteringarna för den nationella utvecklingen återspeglas i förhandlingarna med utgångspunkt i de årliga förhandlingarna mellan välfärdsområdena och ministerierna

Förhandlingar som en del av det fortlöpande samarbetet

- De lagstadgade förhandlingarna är i bästa fall en del av samarbetet och diskussionen mellan kommunerna, välfärdsområdena och andra aktörer i regionen
- Välfärdsområdet och kommunerna beslutar sinsemellan om hur förhandlingarna ska ordnas
- Minimiantalet förhandlingar har fastställts i lagstiftningen, men man kan också förhandla oftare än vad som föreskrivs i lagstiftningen och även förhandla om andra frågor än sådana som förutsätts enligt lagen
- Välfärdsområdet och kommunerna kan också avtala om eller behandla frågor mellan förhandlingarna. Strukturerna och verksamhetsmodellerna för samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdet ska planeras så att de gör det möjligt att leda samarbetet och behandla och komma överens om frågor som gäller samarbetet på ett flexibelt sätt och vid rätt tidpunkt.
- Vid genomförandet av förhandlingarna kan man utnyttja befintliga eller nya samarbetsorgan, såsom regionala delegationer e.d.

Gällande förhandlingarna ska man komma överens om följande:

- **Vem och vilken nivå** (politisk, högsta ledning, sakkunnignivå) som representerar var – rollerna och förhandlingsmandaten måste vara tydliga
- **Vem eller vilka som bereder ärendena** och hur beredningsprocessen genomförs
- **Hur informationen och lägesbilden förmedlas** från kommunerna och välfärdsområdena till förhandlingarna – produktion av material
- **Hur informationen** från förhandlingarna **förmedlas till** olika nivåer i kommunerna och välfärdsområdena
- **Vem som godkänner och verkställer** slutresultatet av förhandlingarna i kommunerna och välfärdsområdet
- **Hur förhandlingsresultatet godkänns** och hur de överenskomna frågorna följs upp efter förhandlingarna
- **Hur organisationer, företag och andra parter väljer** sina företrädare (gäller förhandlingar om välfärds- och hälsofrågor)

Förhandlingar under fullmäktigeperioden

Förberedelser inför byte av mandatperiod

- Årlig rapport
- Förhandling om välfärds- och hälsofrågor
- Budget/bokslut

Fjärde
året

Fullmäktigeperioden inleds Uppdatering av samarbetsavtalet

- Välfärdsberättelse
- Välfärdsplan
- Årlig rapport
- Förhandling om välfärds- och hälsofrågor
- Regionalt samråd enligt 14 §, strategiskt samarbetsavtal
- Budget/bokslut

Första
året

Fort-
löpande
samarbete

Genomförande och uppföljning av samarbetet

- Årlig rapport
- Förhandling om välfärds- och hälsofrågor
- Budget/bokslut

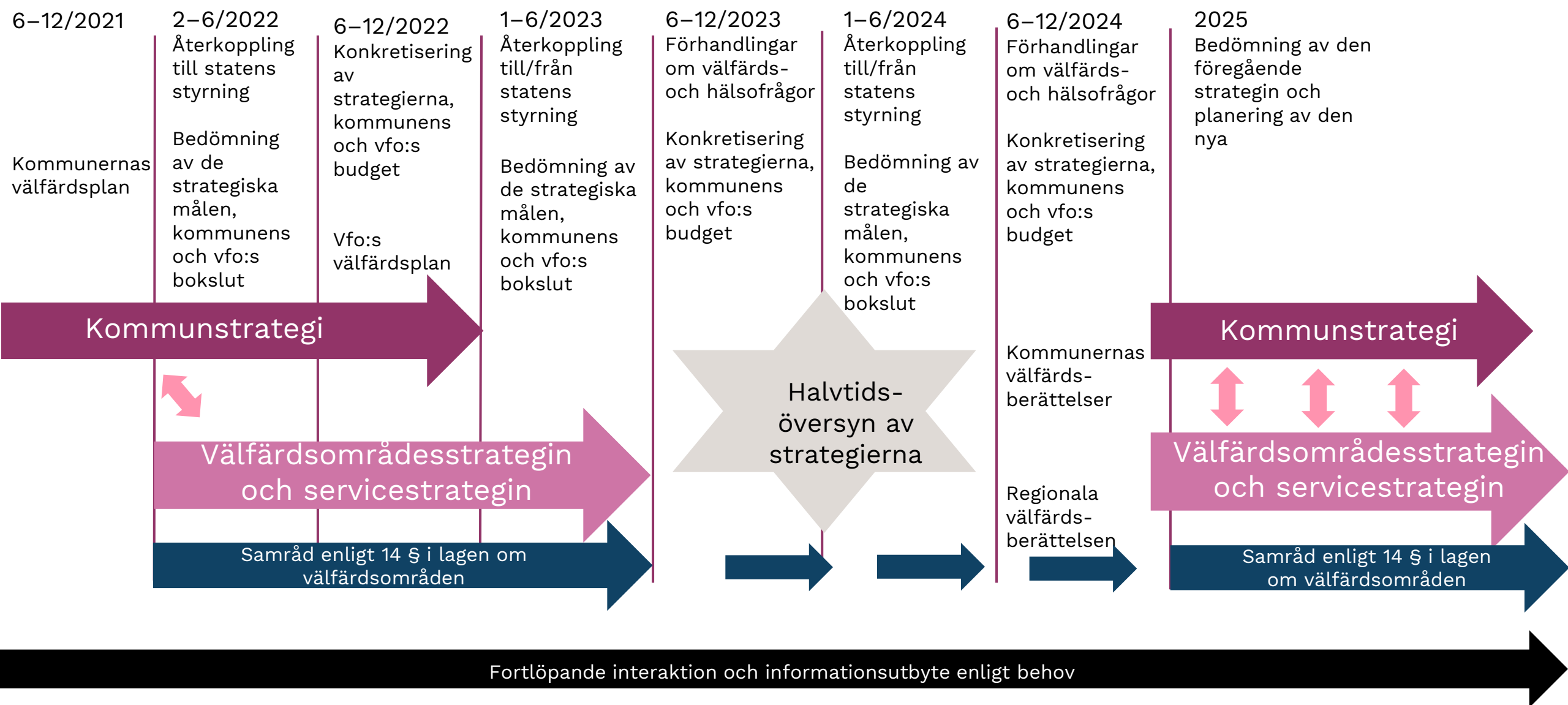
Tredje
året

Andra
året

Genomförande och uppföljning av samarbetet

- Årlig rapport
- Förhandling om välfärds- och hälsofrågor
- Budget/bokslut

Första fullmäktigeperioden: strategiskt samarbete

Förhandlingar enligt lagstiftningen

Förhandlingar är en del av den gemensamma ledningen

I lagstiftningen har kommunerna och välfärdsområdena två skyldigheter att förhandla:

- Enligt 14 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) ska kommunerna och välfärdsområdet minst en gång per fullmäktigeperiod förhandla om samarbetet, målen och arbetsfördelningen vid skötseln av sina uppgifter
- I 6 och 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) föreskrivs att kommunerna och välfärdsområdet minst en gång om året ska förhandla om främjandet av välfärd och hälsa

Om förhandlingarnas innehåll: förhandlingar om samarbete

Lagen om välfärdsområden (611/2021), 14 §

Samråd mellan välfärdsområdet och kommunerna

- *Välfärdsområdet och kommunerna inom dess område ska **åtminstone** för varje fullmäktigeperiod förhandla om samarbetet, målen och arbetsfördelningen vid skötseln av sina uppgifter.*
- *Vid förhandlingarna **kan det avtalas åtminstone** om de samarbetsstrukturer och verksamhetsmodeller samt den kommunikation som samarbetet kräver.*

Om förhandlingarnas innehåll 2/2

Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021), 6 och 7 §

- *7 § Velfärdsområdet ska minst en gång om året förhandla med kommunerna i sitt område och med övriga ovan i detta moment nämnda aktörer* som inom velfärdsområdets område utför hälso- och velfärdsfrämjande arbete om målen, åtgärderna, samarbetet och uppföljningen i fråga om främjandet av hälsa och välfärd.*
- 6 § Kommunen ska delta i de förhandlingar som avses i 7 § 4 mom.

** Andra offentliga aktörer, privata företag och aktörer inom den tredje sektorn som utför hälso- och velfärdsfrämjande arbete*

Mallar för att ordna förhandlingarna

Alternativa sätt att ordna förhandlingar

Kommunvisa förhandlingar

Separata förhandlingar med varje kommun

Välferdsområdet samordnar

Regionala förhandlingar

Området delas in i förhandlingsområden på basis av ekonomiska regioner eller någon annan indelning

Välferdsområdet samordnar

Gemensamma förhandlingar inom hela välfärdsområdet

Företrädare för alla kommuner samlas till samma förhandling

Välferdsområdet eller motsvarande aktör samordnar

Den sannolika modellen är en kombination av två eller flera alternativ

Fortlöpande förhandlingar

Delegationer o.d.

Modell med fortlöpande förhandlingar

Protokoll, uppföljning bör ordnas

Förhandlingar enligt tema

Förhandlingar förs en eller flera gånger om året på basis av olika teman
Välferdsområdet samordnar

Standardiserade förhandlingar

Förhandlingarna förs enligt en standardiserad modell som i regel upprepas i samma form varje gång

Kommunspezifisk förhandling

- Förhandling med en enskild kommun
- Olika aktörers (såsom organisationer, myndigheter, företag) representativitet i förhandlingarna om välfärds- och hälsofrågor ska säkerställas också i de kommunspezifiska förhandlingarna
- Välfärdsområdet samordnar diskussionen med kommunerna i området
- Möjliggör en detaljerad genomgång av kommunens situation och samarbetsbehov
- Kan vara arbetskrävande att genomföra årligen, särskilt i stora områden

Regionala, områdesvisa eller på annat sätt per kommungrupp genomförda förhandlingar

- Kommunerna sammanförs regionalt, på basis av annan områdesindelning eller till exempel enligt kommuntyper
- Möjliggör en genomgång som omfattar mer än en kommun, men också en kommunspecifik granskning
- Velfärdsområdet säkerställer att de olika områdenas förhandlingar har samma innehåll
- Säkerställer samtidigt också samarbetet mellan kommunerna i fråga

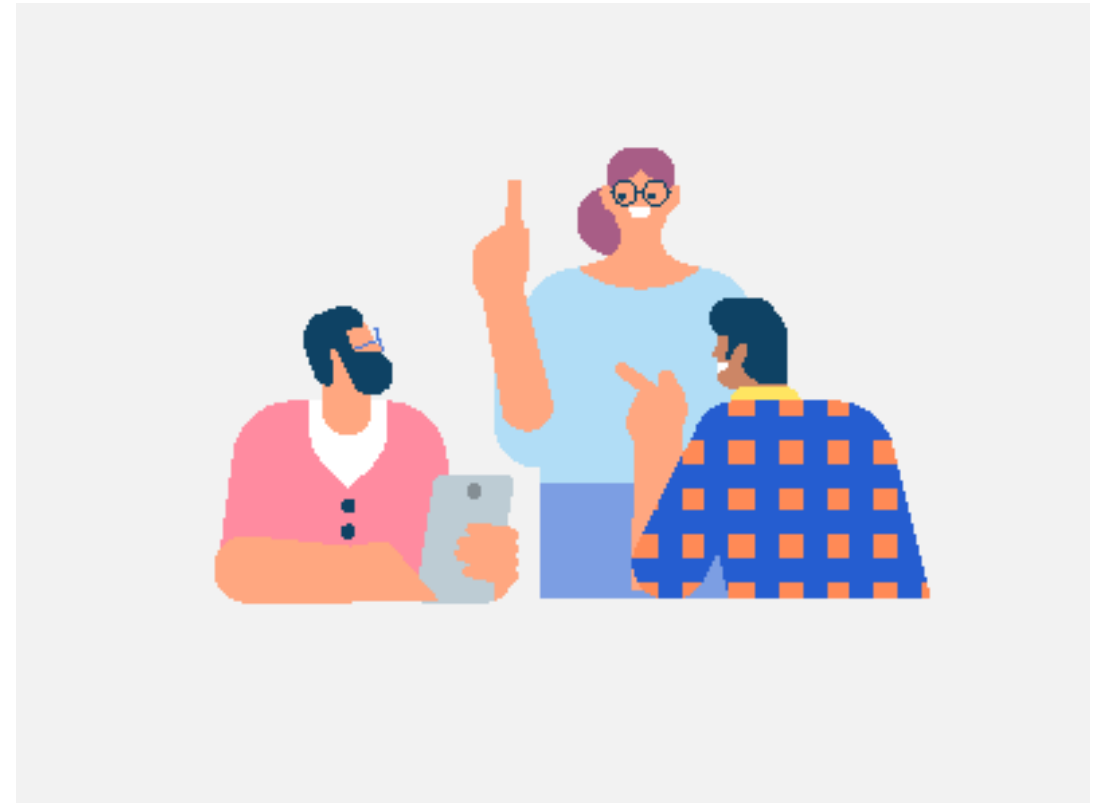
Förhandling för hela området

- Alla kommuner i området i en och samma förhandling
- Ur välfärdsområdets synvinkel räcker det med en förhandling
- I områden med ett stort antal kommuner kan antalet deltagare bli en utmaning
- Det är svårare att lyfta fram enskilda kommuners ärenden

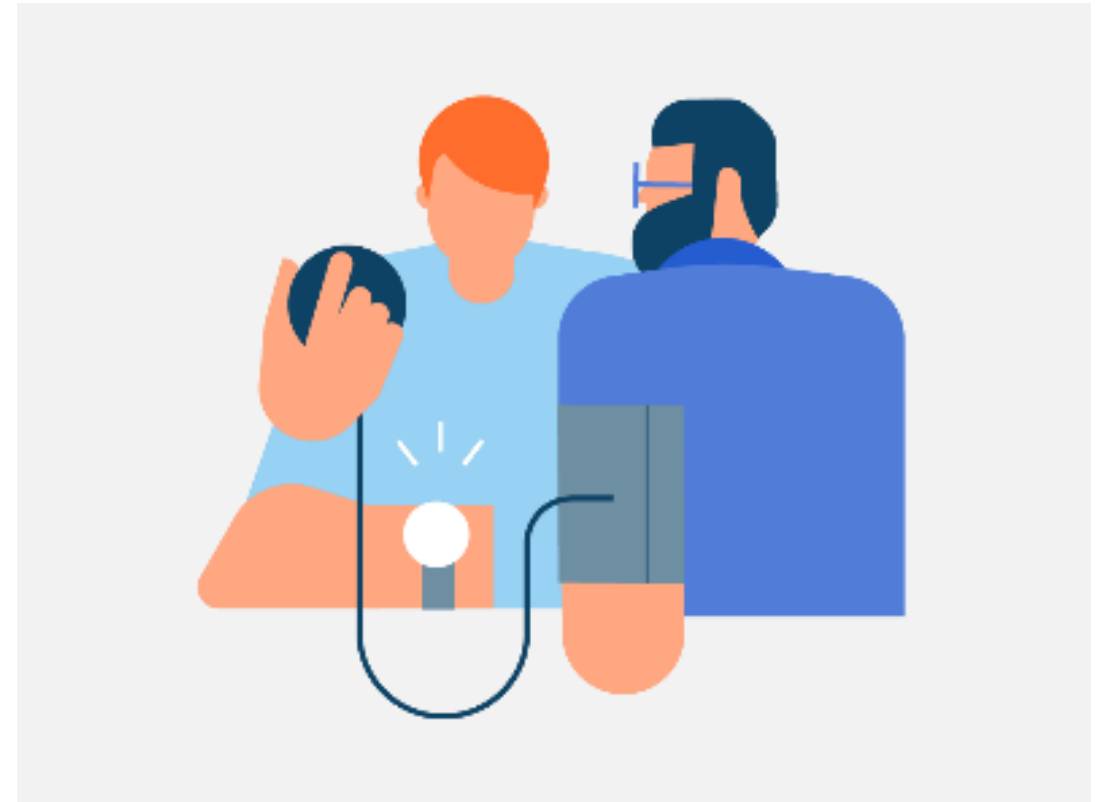
Fortlöpande förhandlingar

- Gemensamma forum eller liknande samarbetsforum i bakgrunden
- Fortlöpande dialog mellan parterna enligt överenskommen struktur, förhandlingar inom ramen för denna verksamhet
- Protokoll som dokumentation över fullgörandet av förhandlingsskyldigheten
- Vid förhandlingar enligt 14 § i lagen om välfärdsområden har det visat sig vara svårare att utnyttja forum
- Olika aktörernas representativitet bör säkerställas

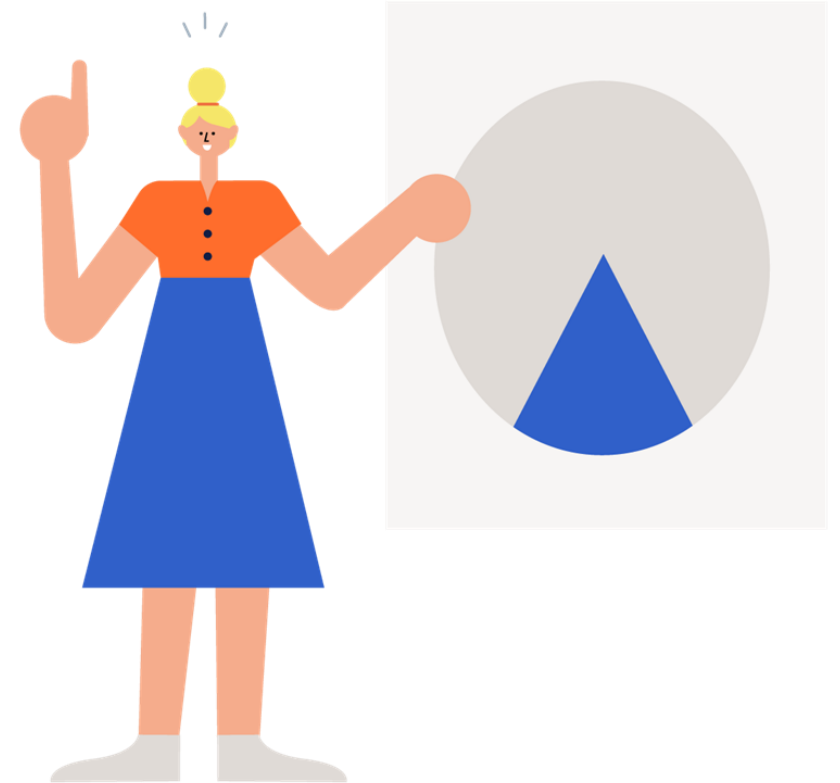
Förhandlingar enligt tema

- Årliga förhandlingar om välfärds- och hälsofrågor eller annat samarbete förs tematiskt
- Tyngdpunkten kan till exempel ligga på barn och unga, äldre, säkerhet och olycksfall, välfärdsberättelser och planer osv.
- Man kan föra ett överenskommet antal tematiska förhandlingar per år, eller förhandla en gång per år kring ett överenskommet tema
- Det är viktigt att också få en helhetsbild med jämna mellanrum

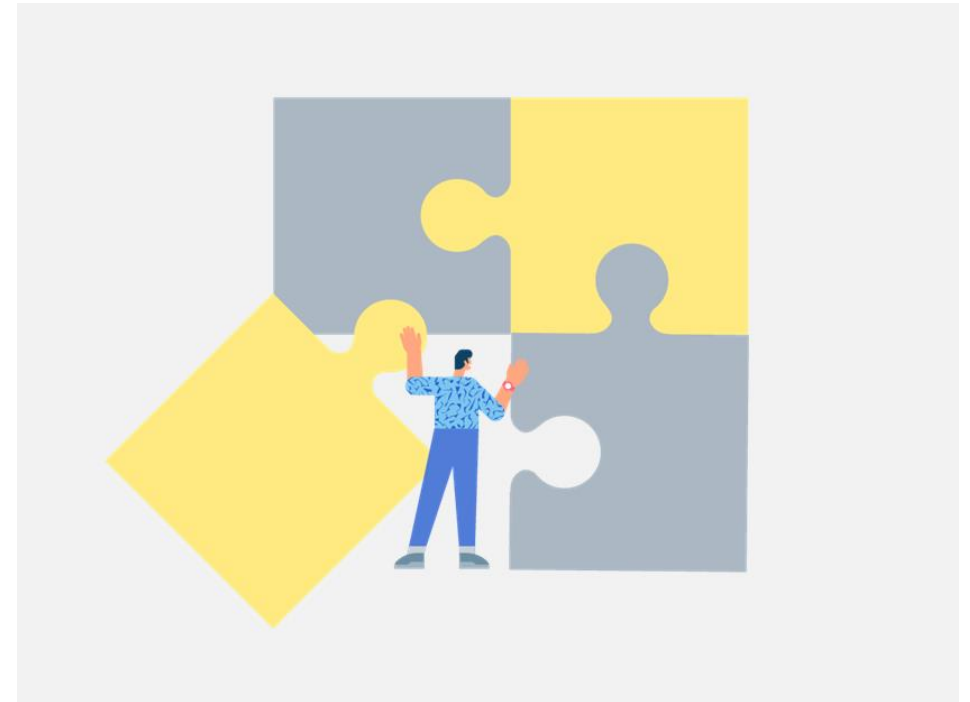
Standardiserade förhandlingar

- Förhandlingarna förs med samma ärendelista som ram
- Möjliggör strukturerade förhandlingar och stöder uppföljningen av överenskomna frågor
- En standardiserad förhandlingsram säkerställer att förhandlingar som förs enligt olika modeller har samma innehåll

Kombination av flera alternativ för att föra förhandlingar

- Sannolikt används i de flesta områden olika kombinationer av sätt att föra förhandlingar
- Det kan till exempel vara fråga om 1–2 gånger gemensamma förhandlingar för hela välfärdsområdet under en fullmäktigeperiod och 2 gånger kommunspecifika eller områdesvisa förhandlingar
- Centralorternas roll och deras särskilda behov har lyfts fram i vissa områden

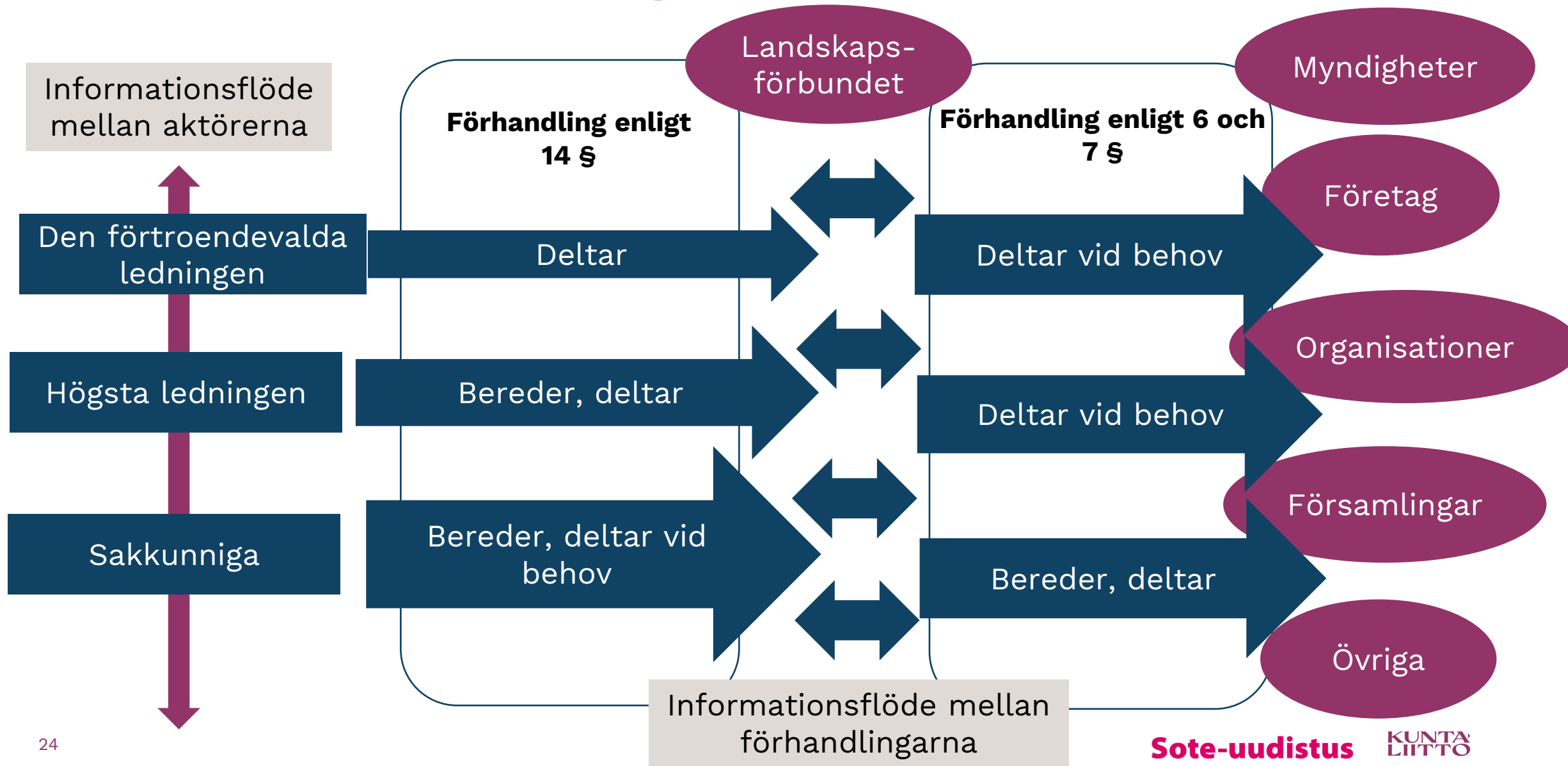
Sammanlagna förhandlingar enligt 611/2021, 14 § och 612/2021, 6–7 §

Kombination av allmän förhandling och förhandling om
välfärds- och hälsofrågor

Idé för sammanslagning

- En gång per fullmäktigeperiod samlas den högsta politiska ledningen och tjänsteinnehavarledningen för att i enlighet med 14 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) förhandla om samarbete, mål och arbetsfördelning mellan kommunerna, välfärdsområdet (och landskapsförbundet), under förmiddagen
- Utifrån välfärdsberättelserna och välfärdsplanen samt förhandlingarna ovan med kommunerna och välfärdsområdet fortsätter man därefter med att dra upp riktlinjer för gemensamma mål och handlingsmodeller för främjande av välfärd och hälsa samt olika aktörers roller i samarbetet samt uppföljningen av dessa (eftermiddag). Olika organisationer, företag och sammanslutningar tas också med.
- På så sätt samlas den högsta förtroendevalda ledningen och tjänsteinnehavarledningen en gång per fullmäktigeperiod samordnat för att granska den stora bilden av områdets verksamhetsmiljö och koppla den till centrala gemensamma teman och mål för välfärd och hälsa (+ säkerhet)
- De strategiska målen och prioriteringarna slås fast på en gång, vilket för ett års del ersätter en separat förhandling om välfärds- och hälsofrågor

Roller i förhandlingarna

Saker som påverkar valet och tillämpningen av förhandlingsmodellen

- Befintlig praxis – bra och fungerande modeller bör inte frångås, men man kan vid behov utveckla dem
- Antalet kommuner – antalet kommuner inom området kan ha betydelse för hur förhandlingarna ordnas
- De olika beslutsnivåernas roller, vilket påverkar deltagarantal och innehåll. **Obs! Förhandlarna bör ha ett tillräckligt mandat från sina egna organisationer för att avtala om och dra upp riktlinjer i olika frågor**
- Förhandlingarnas innehåll – under året och fullmäktigeperioden kan det finnas behov av förhandlingar i olika sammansättningar

Förhandlingarnas innehåll och faktabas

**Förhandlingar om samarbete, mål
och arbetsfördelning enligt lagen om
välfärdsområden**

611/2021, 14 §

Förhandling enligt 14 § i lagen om välfärdsområden

- Vid förhandlingarna om samarbete går man igenom frågor som gäller samarbetet, målen och arbetsfördelningen mellan välfärdsområdet och kommunerna. I förhandlingarna vore det bra att behandla följande ärenden:
- Gemensamma strategiska mål och prioriteringar
 - Verksamhetsmodeller för samarbetet
 - Lägesbild och informationsflöde
 - Arbetsfördelning, ansvar och roller
 - Genomgång och uppdatering av det strategiska samarbetsavtalet
 - Mål samt mätning och uppföljning av dem
 - Servicenätverket, en jämlik organisering av tjänsterna (organiseringsansvaret hos välfärdsområdet)
- Parter i förhandlingarna är välfärdsområdet och kommunerna
- Deltagare: den högsta tjänsteinnehavarledningen och den förtroendevalda ledningen samt eventuella andra sakkunniga från området och kommunerna på ett gemensamt överenskommet sätt

Framöver genomgång
av förordningen om
minimiinformation för
ledningen inom
social- och hälsovård

Kommunens faktabas för förhandlingarna, exempel

- Utvecklingen av invånarantalet och boendet
 - förändringar per bostadsområde, tidsserie 10 år
 - uppgifter om åldersklasser och hur de utvecklats
 - prognoser om den framtida utvecklingen
- Planläggningssituationen
- Nya markanvändningsplaner
 - status för genomförandet av planerna
- Kommunens ekonomi
- Beredskapsfrågor och ledning vid exceptionella situationer
- Tillhandahållandet av kommunala tjänster, servicenätverk – speciellt skolor, småbarnspedagogik
- Viktiga iakttagelser och prioriteringar i välfärdsberättelsen/välfärdsplanen
- Sysselsättningsläget
- Fritidstjänsterna

Välfärdsområdets faktabas för förhandlingarna, exempel

- Utvecklingen av invånarnas hälsotillstånd och användningen av socialservice i kommunen
- Tillhandahållandet av tjänster inom välfärdsområdet, servicenätverk
- Ledning av beredskap och ledning vid undantagsförhållanden, lägesbild
- Räddningsväsendets operativa statistik inom området*
- Den regionala välfärdsberättelsens information om området och synen på kommunens situation jämfört med andra kommuner i området
- Det ekonomiska läget
- Prioriteringar och mål för välfärdsområdet som överenskommit vid förhandlingar med ministerierna

* Som operativ statistik kan man gå igenom t.ex. uppgiftsmängden och utvecklingen av beredskapstiderna kommunvis, uppgifter om person- och egendomsskador, övervakningen och annan statistik/uppgifter om olycksförebyggandet och beredskapstjänsterna kommunvis, eventuella avvikelser och ändringsbehov i servicenivån och servicen

Kunskapsbas för förhandlingarna gällande kontaktytor

- Erfarenheter av samarbete samt utvecklingsbehov
- Genomgång av kontaktytor och förebyggande tjänster, till exempel nedan nämnda kontaktytor eller sådana som aktörerna annars upplever vara viktiga
 - Välfärd och hälsa
 - Bildnings- och vårdtjänster
 - Beredskap
 - Främjande av sysselsättningen
 - Integration
 - Boende
- Avtal om gemensam ledning och kunskapsbas/informationsutbyte
- Gemensamma arbetsgrupper och rapporter
- Personalresurser
- Kontaktpersoner
- Påverkansorganens verksamhet

Beslut eller ärenden som förs till parterna för beslutsfattande (exempel)

- Strategiskt samarbetsavtal eller ändringar av det
- Gemensamma mål och prioriteringar
- Uppföljning av de uppställda målen
- Samarbetsstrukturer och ansvariga parter
- Verksamhetsmodeller för samarbetet
- Gemensamma planer
- Informationsflöde och informationsutbyte

**Årliga förhandlingar om målen,
åtgärderna, samarbetet och uppföljningen
i fråga om främjandet av välfärd och
hälsa.**

612/2021, 6–7 §

Förhandlingar om främjande av hälsa och välfärd enligt 6 och 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, exempel

- I förhandlingarna är det skäl att behandla t.ex.
 - Parterna och deltagarna i förhandlingarna (välfärdsområdet är sammankallare)
 - Uppföljning av tidigare överenskomna ärenden
 - Samarbetsbehoven inom främjande av hälsa och välfärd i kommunerna och välfärdsområdena samt de kommunspecifika prioriteringarna
 - Genomgång och analys av indikatordata
 - Analys av data från koefficienten för främjande av välfärd och hälsa
 - Frågor om främjande av hälsa och välfärd som har lyfts fram av andra aktörer
 - Organisationens och andra aktörers verksamhet och verksamhetsförutsättningar
 - Överenskommelser om åtgärder och roller
 - Överenskommelser om verksamheten i eventuella samarbetsgrupper för främjande av hälsa och välfärd
 - Genomgång av rapporterings- och planeringsskyldigheterna samt eventuella gemensamma prioriteringar med beaktande av t.ex. nationella eller regionala program/mål
 - Problem/utmaningar/utvecklingsidéer som kommit fram
 - Det som överenskommit bör antecknas

Deltagare i förhandlingarna om främjande av hälsa och välfärd, exempel

- Välfärdsområdet (sammankallare)
- Kommunen/kommunerna
- Landskapsförbundet och samkommunerna för utbildning
- Organisationsrepresentation (definition och tillräcklig representativitet ska avtalas)
 - Social- och hälsovårdsorganisationer
 - Pensionärsorganisationer
 - Idrottsorganisationer
 - Kulturorganisationer
 - Ungdomsorganisationer
 - Andra (Mannerheims Barnskyddsförbund, Unicef, Marthorna, räddningssektorn o.d.)
- Övriga aktörer
 - Myndigheter (t.ex. polisen, Regionförvaltningsverket (idrott), Närings-, trafik och miljöcentralerna (trafik))
 - Församlingar och religiösa samfund
- Företag
 - Regional företagarorganisation, Handelskammaren

BILAGA: MALL FÖR ÄRENDELISTA

Förhandling om samarbete enligt 14 § i lagen om välfärdsområden mellan välfärdsområde X och kommunerna X, X och X

Tid och plats

Närvarande

Välfärdsområde X

xx

xx

XX

Kommun X

xx

xx

xx

.....

Kommun X

xx

xx

xx

.....

Kommun X

xx

xx

xx

....

Ärendelista

1. Sammanträdet öppnas
2. Konstaterande av närvaro
3. Godkännande av ärendelista
4. Val av ordförande, sekreterare och protokolljusterare för sammanträdet
5. Välfärdsområdets lägesrapport
 - a. Utvecklingen av invånarnas hälsotillstånd och användningen av socialservice
 - b. Räddningsväsendets operativa statistik inom området
 - i. Larm
 - ii. Olyckskartor
 - iii. Myndighetsverksamhet
 - iv. Beslut om servicenivån
 - c. Tillhandahållandet av tjänster inom välfärdsområdet, servicenätverk
 - d. Den regionala välfärdsberättelsens information om området och synen på kommunens situation jämfört med andra kommuner i området
 - e. Det ekonomiska läget, investeringar
6. Lägesrapport för kommun X
 - a. Utvecklingen av invånarantalet
 - i. förändringar per bostadsområde, tidsserie 10 år
 - ii. uppgifter om åldersklasser och hur de utvecklats
 - iii. prognoser om den framtida utvecklingen
 - b. Planläggningssituationen
 - i. nya planer
 - ii. status för genomförandet av planerna
 - c. Kommunens ekonomi
 - d. Beredskapsfrågor
 - e. Tillhandahållandet av kommunala tjänster, servicenätverk – speciellt skolor, småbarnspedagogik, fritidstjänster
 - f. Viktiga iakttagelser och prioriteringar i välfärdsberättelsen/välfärdsplanen
 - g. Sysselsättningsläget
7. Lägesrapport för kommun X
8. Lägesrapport för kommun X
9. Kontaktytor (exempelförteckning)
 - a. Välfärd och hälsa
 - b. Bildnings- och vårdtjänster
 - c. Beredskap
 - d. Främjande av sysselsättningen
 - e. Integration
 - f.
10. Gemensamma mål och vidare åtgärder
11. Sammanträdet avslutas

Närmare upplysningar:

Sami Niemi

Specialsakkunnig

+358 50 589 9187

sami.niemi@kommunforbundet.f

Liisa Jurmu

Projektchef

+358 9 771 2297, +358 50 479 6835

liisa.jurmu@kommunforbundet.fi

www.kuntaliitto.fi